

למקום קדוש נעשה על ידי "בית רבינו שבבבל".

סעיף ו

רוב עם ישראל ונשיא הדור נמצאים באמריקא ולכן גלתה השכינה לאמריקא / 770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין, ניו יורק הוא מיקומו הסופי של "בית רבינו בדורנו" עד הגאולה / "רבינו" מביא את הגאולה על-ידי הפיכת כל העולם לקדוש / "רבינו" מלמד ומפיץ את תורת החסידות וזה גם פועל את ביאת המשיח / "בית רבינו" נמצא דווקא באמריקא כיוון שהיא נמצאת ב"חצי כדור התחתון" וכדי להרים את כל העולם לקדושה צריכים להרימו מלמטה דווקא / בנוסף להכנת העולם לגאולה, גם הגאולה בפועל נעשית על-ידי "רבינו" כי הוא המשיח.

סעיף ז

שלימות בירור העולם והכנתו הסופית לגאולה קשורים לשלמות המספר שבע / שמו של רבינו, שם ביתו, ימי חייו קשורים גם הם לשלמות השבע / בדורנו תבוא הגאולה בפועל על ידי מלך המשיח - אשר גם הוא קשור ל"שבע", בהיותו "דור השביעי".

סעיף ח

"נשיא הדור השביעי" הרבי מליובאוויטש הנוכחי המלך המשיח - ממשיך את דרכו של הרבי הרי"צ / בארבעים השנים האחרונות גדלה הפצת התורה והיהדות מ"בית רבינו שבבבל" לכל העולם / הנהירה ההמונית של עם ישראל ל"770" הולכת וגדלה עד שיש צורך להרחיב את הבנין / ההרחבה שנעשתה על-ידי המשיח היא בתור הכנה להתגלות בית המקדש השלישי שם / לכל אחד הזכות להשתתף בבניה.

סיכום

"ואהי להם למקדש מעט . . זה בית רבינו שבבבל"

- על-דבר (אודות) בית-הכנסת ובית-המדרש המרכזי
דליובאוויטש שבליובאוויטש

(ביתו של הרבי מליובאוויטש שליט"א מלך המשיח הנקרא "770")

סעיף א'

"בית רבינו שבבבל"
- תפקידו ומהותו

העולם

- במשמעות של העלם - מעלים ומסתיר את מציאותו של הקדוש-ברוך-הוא; זהו תפקידו וייעודו. אנשים שמסתפקים בראייה - או אפילו בהתבוננות - שטחית, לא רואים אותו ולא מרגישים כל-כך בעובדת הימצאותו. אולם ודאי שהקדוש-ברוך-הוא נמצא בכל מקום, ו"מלא כל הארץ כבודו".

יחד עם תכונת ההעלם הכללית של העולם, ישנם מקומות מסוימים, מיוחדים, שבהם הקדוש-ברוך-הוא מופיע בצורה שונה. במקומות אלה הוא מגלה את עצמו באופן מיוחד יותר מאשר בשאר המקומות. צורה זאת של גילוי נקראת "שכינה". בבית המקדש שכן הקדוש-ברוך-הוא בגילוי; שם היה "גילוי שכינה". ההימצאות במקום המקדש או בקרבתו נתנה לעם ישראל את ההרגשה שהקדוש-ברוך-הוא נמצא איתם ממש, צופה ומשגיח עליהם.

בבית המקדש התרחשו בקביעות עשרה ניסים גלויים (ביניהם: מעולם לא כיבו הגשמים את האש של המזבח; למרות הקהל הרב, שיצר אילוץ של עמידה בצפיפות, כשהיו משתחוים לה' התרחב המקום באורח פלא והשתחוו ברווח; הלחם של הכוהנים החזיק בחמימותו וטריותו למשך שבוע שלם, וכן הלאה), כך שכל מי שעלה לבית המקדש ראה והרגיש במוחש את נוכחותו של הקדוש-ברוך-הוא בבית המקדש בפרט ובעולם בכלל, והיה ברור לו שהשגחתו והנהגתו מתקיימות בכל מקום באופן תמידי.

כאשר החריב נבוכדנצר מלך בבל את בית המקדש הראשון (בשנת ג'שלח; 332 שנה לפנה"ס), הוא הגלה את עם ישראל לבבל (כיום מדינת עירק). השלב הראשון של הגלות התרחש למעשה אחת עשרה שנה קודם לכן, עם "גלות יכניה". יהודים רבים הוגלו עם יכניה מלך יהודה, ובתוכם ארבעה-עשר אלף תלמידי חכמים ורבים מגדולי ירושלים (בתוכם מרדכי היהודי המוכר ממגילת אסתר, ויחזקאל הנביא, מחזון העצמות היבשות). המרחק מארץ ישראל, ארץ הקודש, ומ"גילוי השכינה" המוחשי שחוו בבית המקדש, גרם לתחושת נתק. היהודים הגולים לא הרגישו עוד באותו סוג של קשר וחיבור עם הקדוש-ברוך-הוא כמו בעבר. מצב זה הביא אותם לחשוב שהקדוש-ברוך-הוא נטש אותם לגמרי והסיר מהם את השגחתו.

יחזקאל הנביא, שכאמור גלה אף הוא עם גלות יכניה, זכה להתגלות נבואה

בעומדו על שפת נהר "כבר" (נהר בבבל). בנבואתו ראה, שבית המקדש עתיד להיחרב ועם ישראל יגלו לבבל. כעבור זמן יגאל הקדוש-ברוך-הוא את כל עם ישראל מהגלות וישיב אותם לארצם. אולם גם בתקופת הביניים, למרות שהם רחוקים מארץ ישראל ומבית המקדש, הקדוש-ברוך-הוא משגיח עליהם ו"השכינה" נמצאת איתם.

האם ישנה אפשרות כזאת? האם יתכן שה"שכינה" תשרה בחוץ לארץ? השכינה הרי נמצאת רק במקום קדוש במיוחד, כמו בית המקדש? על כך עונה הקדוש-ברוך-הוא ליחזקאל ומורה לו להעביר לעם את המסר: "בכל מקום שאתם נמצאים אני אתכם ומשגיח עליכם. ולמרות שהתרחקתם מבית המקדש ומגילוי השכינה שבו, אל תדאגו, ישנו תחליף זמני. בתי הכנסת שבחוץ לארץ, שם מתאספים יהודים להתפלל ולעבוד את השם, יהיו "מקדש מעט". השכינה תשרה בהם כך שגם בזמן הגלות יהיה לעם ישראל מקום שבו יוכלו להתחבר לגילוי השכינה. בתי הכנסת יהוו תחליף (זמני, כמובן!) לבית המקדש. דרכם אמשיך "להיות בקשר" אתכם, להשגיח ולשמור עליכם". יחזקאל מוסר לעם את דברי הקדוש-ברוך-הוא אודות ה"מקדש מעט" ומעודד אותם.

נבואת יחזקאל התקיימה במדויק. שנים אחדות לאחר מכן נחרב בית המקדש. המוני יהודים נהרגו במלחמה והשאר הוגלו לבבל. היהודים שגלו בגלות יכניה וכבר התמקמו בבבל מזה כמה שנים, מקבלים את פני הבאים בכאב רב ושומעים מהם על זוועות המלחמה ועל חורבן בית המקדש. הבשורה היחידה שיש בפי הגולים "הישנים" לאחיהם הדוויים היא "נבואת יחזקאל" אודות הגאולה העתידה, והנחמה פורתא בכך שהקדוש-ברוך-הוא לא עזב אותם באמת, והוא מוכיח זאת באמצעות גילוי השכינה בזמן הגלות בתוככי ה"מקדש מעט".

מאותו זמן ידעו כולם על גילוי השכינה הקיים בבתי הכנסת.

באותה תקופה היה בבבל בית כנסת מרכזי בשם "שף ויתיב". הוא נבנה בעיר נְהַרְדְּעָא מאבנים וחול של בית המקדש שהביאו איתם הגולים בתקופת המלך יכניה. הסיבה שהם לקחו איתם חול ואבנים מהמקדש היא, כיוון שהיה קשה להם להיפרד מבית המקדש (באותו זמן בית המקדש עדיין עמד על תילו. וכמובן שהם לא חפרו ושברו חלקים ממנו, וכנראה שהם לקחו אבנים מיותרות שהוחלפו בשיפוצים וכדומה). בבית הכנסת "שף ויתיב" היה "גילוי שכינה" מיוחד, עד

שפעם אחת היה קשה לנמצאים שם לסבול את עוצמת הגילוי והוצרכו לצאת ממנו.

לאחר שבעים שנה בגלות ריחם הקדוש-ברוך-הוא על עם ישראל וניתנה להם האפשרות (בזמן המלך כורש) לעזוב את בבל. יהודים רבים חזרו באותה הזדמנות לארץ ישראל ובנו את "בית המקדש השני". לאחר ארבע מאות ועשרים שנים נחרב בעוונותינו גם בית המקדש השני ושוב גלו בני ישראל מארצם, והפעם התפזרו במשך הזמן בכל העולם.

מאז חורבן שני בתי המקדש מפעמת בלבנו של כל יהודי, בכל מקום שבו הוא נמצא, הציפייה לבנין "בית המקדש השלישי" ולגאולה האמיתית והשלימה. ליהודים הנמצאים בגלות ומצפים לגאולה יש קרן אור ונחמה בידעה, שהקדוש ברוך הוא לא נטש אותם באמת. הם זוכרים את נבואת יחזקאל אודות ה"מקדש מעט". הם יודעים שעד שיבנה בית המקדש השלישי שבו תשרה השכינה בהדרה, ניתן להתחבר לשכינה ב"מקדש מעט" - כל בית כנסת, בכל מקום שהוא בעולם. בתי הכנסת מהווים תחליף - זמני בלבד, רק לבינתיים - לבית המקדש.

בתקופה שלאחר חורבן בית המקדש השני התפתחה הקהילה היהודית בבבל והפכה למעצמה תורנית אדירה [וכל כך גדלה מעלת בבל, עד שהשוו אותה חכמינו לארץ ישראל ואמרו ש"כשם שאסור לצאת מארץ ישראל לשאר ארצות (כיוון שמצויה שם חכמת התורה ויראת חטא) כך אסור לצאת מבבל לשאר ארצות"].

באותה תקופה, חי בארץ ישראל תלמיד חכם בשם רבי אבא. הוא היה גאון אדיר בידעת התורה ומופלג במידות טובות. לא פלא שהיה תלמידו הקרוב של גדול הדור, רבי יהודה הנשיא (מחבר המשנה), הידוע בכינויו "רבינו הקדוש". כשהיה "רבינו הקדוש" משוחח עם רבי אבא בדברי תורה, לא היו הסובבים מצליחים לעקוב אחר מהלך דבריהם העמוקים ובטח לא להבינם.

בשנה שבה נפטר "רבינו הקדוש", החליט החכם רבי אבא לרדת לבבל וללמד שם תורה. כשהגיע לבבל, עמדו חכמי בבל על טיבו וגדלותו ובאו ללמוד ממנו תורה. תוך זמן קצר נחשב רבי אבא לגדול חכמי בבל וכולם ללא יוצא מן הכלל התייחסו אליו בהערכה ובכבוד גדול. הוחלט שלא מתאים להמשיך לקרוא לו בשמו הפרטי ומאז והלאה הוא מוכר בכינוי "רב" ו"רבינו".

בתחילה התגורר "רבינו" בעיר נהרדעא שהיתה מרכז תורני גדול. כשהיה "רבינו" בנהרדעא, נהג להתפלל בבית הכנסת המרכזי והמיוחד "שף ויתיב" (שכאמור, נבנה מאבנים וחול שהובאו מבית המקדש הראשון ב"גלות יכניה"). בתקופה מאוחרת יותר התגורר "רבינו" בעיר הוצל הסמוכה לנהרדעא.

לבסוף החליט "רבינו" לקבוע את מקומו בעיר "סורא". באותה עיר גרו יהודים רבים שלא ידעו ללמוד תורה ו"רבינו" רצה להחיות את המקום מבחינה רוחנית. באותו זמן נפטר בסורא גר צדק שלא היו לו יורשים. הוא השאיר אחריו בית גדול במקום גבוה עם גינה מרווחת. "רבינו" קפץ על המציאה. הוא שיפץ את ביתו של הגר ופתח במקום מרכז תורני גדול שכלל בית כנסת, בית מדרש (ישיבה) ללימוד תורה, ו"בית דין". תלמידים רבים באו ללמוד בישיבה של "רבינו" ובית הדין שלו התפרסם כבית הדין המרכזי של בבל. ביתו של "רבינו" קיבל את התואר "בית רבינו שבבבל".

על הפסוק בנבואת יחזקאל, שבו נאמרו דברי הקדוש-ברוך-הוא לעם ישראל "ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם" - שגם בחוץ לארץ (שזוהי הכוונה בלשון הפסוק "בארצות אשר באו שם"), במקום הגלות, ובזמן הגלות, ישנו "מקדש מעט", המהווה תחליף לבית המקדש, והוא מעין ודוגמת בית "המקדש הגדול אשר היה בירושלים", וכמו שהסביר אחד המפרשים: "תַּנְיִין (שני) לבית מקדשא" - היינו שה"מקדש מעט" הוא "שני" לבית המקדש בירושלים (שני מלשון מְשֻׁנָּה, כמו "משנה למלך").

בין חכמי בבל נערך דיון היכן הוא ה"מקדש מעט" - אֵיתָא בְּגַמְרָא (דיון זה מובא בגמרא) "אמר רבי יצחק ה"מקדש מעט" אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שֶׁבְּבָבֶל, ורבי-אלעזר אמר שה"מקדש מעט" זה בית רבינו שבבבל".

האם החכמים חלוקים בדעותיהם, איזהו בדיוק ה"מקדש מעט" והיכן מקומו? ממבט ראשון נראה שכך הוא הדבר, שכן לדעת רבי יצחק כל בית כנסת ובית מדרש בבבל הוא "מקדש מעט" אשר הקדוש-ברוך-הוא משרה בו את שכינתו בזמן הגלות כתחליף לבית המקדש בירושלים. ואילו לדעת רבי אלעזר, כך מובן, לא כל בית כנסת בבבל הוא "מקדש מעט", אלא רק בית הכנסת ובית המדרש שב"בית רבינו".

ויש לומר, שרבי-יצחק ורבי-אלעזר לא פְּלִיגִי, החכמים אינם חולקים זה על

זה ולמעשה כל אחד מסכים לדעתו של השני, היינו, שגם לדעת רבי-אלעזר - שלדעתו "בית רבינו" הוא ה"מקדש מעט" - נקראים גם כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל "מקדש מעט", וגם לדעת רבי-יצחק - שלדעתו כל הבתי כנסיות הם "מקדש מעט" - עיקר ושלמות העניין ד"מקדש מעט" הוא ב"בית רבינו": החכמים אינם חלוקים בדעותיהם, וכל ההבדל ביניהם הוא היכן כל אחד מהם שם את ההדגש. כל אחד מהם ציין והדגיש מקום מסוים הנקרא "מקדש מעט", מבלי לשלול את המקום שאותו ציין והדגיש חברו. למעשה בפועל, שניהם מסכימים גם שהקדוש-ברוך-הוא נמצא בכל בתי הכנסיות ובתי המדרשות שבבבל, וגם שהשלמות של "מקדש מעט" היא ב"בית רבינו" והוא ה"מקדש מעט העיקרי".

התואר "רבינו" - הוא על-שם שמלמד תורה לתלמידים, ו"בית רבינו" (הבית שבו מלמד רבינו תורה לתלמידיו) - הוא בית מדרש, ובמילא הרי-הוא גם בית כנסת (הבית שבו מתכנסים הרב והתלמידים לתפלה), כיון שהלימוד והתפלה צריכים-להיות בבית אחד, כהמשך הסוגיא שם מובאים דברי אחד החכמים שסיפר "הוֹאֵי גְרִיסָא בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא". (הייתי לומד בבית הכנסת). מכך מובן שבנוסף לכך ש"בית רבינו" היה בית מדרש, הוא היה גם בית כנסת. לפי זה אפשר לחשוב שאין הבדל בין "בית רבינו" לבין כל בתי הכנסיות ובתי המדרשות האחרים שבבבל. שהרי בכל בית כנסת לומדים ומתפללים, וגם ב"בית רבינו" נוהגים כך, ולכאורה הוא שווה להם במעלתו.

מדוע אם כן מוסכם על החכמים ש"בית רבינו" הוא מקום מיוחד יותר משאר בתי כנסיות, ועד כדי כך שהוא ה"מקדש מעט העיקרי" בכל ארץ בבל?

כיון של"בית רבינו" יש מעלה בלעדית: ומעלה יתירה ב"בית הכנסת ובית המדרש שב"בית רבינו" לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות - המעלה המיוחדת היא, ששם "רבינו" פוסק הלכות ומורה הוראות לכל העם כיצד להתנהג (בהמשך יוסבר מהי המעלה בכך).

בתקופה שבית המקדש היה קיים, היו בארץ ישראל שלשה סוגים של "בתי דין":

1. בכל עיר שהיו בה פחות ממאה עשרים אנשים היה "בית דין" של שלושה דיינים שהיו דנים בדיני ממונות, כגון אחד שהלווה לחברו כסף והלווה מכחיש ולא רוצה להחזיר.

2. בכל עיר שיש בה יותר ממאה עשרים אנשים, וכן בכניסה ל"הר הבית" ובכניסה ל"עזרה" של בית המקדש - היה בית דין של עשרים ושלושה דיינים שהיו דנים בעניינים "חמורים", כגון עברות שהעונש עליהן הוא מוות.

3. במרכז בית המקדש היתה לשכה בשם "לשכת הגזית" (חדר גדול ומכובד שקירותיו צופו ב"אבני גזית" יפות) ושם ישבו ה"סנהדרין" - בית הדין הגדול והמרכזי של עם ישראל המורכב משבעים ואחד דיינים ("סנהדרין" פירושו "מועצת זקני העם"). חכמי הסנהדרין לא התעסקו בבעיות "פשוטות"; אליהם הובאו כל הבעיות החמורות שבתי הדין הקטנים לא השיגו את פתרונם (או שלא הוסמכו לדון בסוג כזה של מקרים), וכן עניינים ציבוריים הקשורים לכלל העם. כגון מה דינו של שבט שלם שעבד עבודה-זרה, הופעת נביא שקר, מינוי בתי הדין של עשרים ושלושה, ועוד.

גדול חכמי הסנהדרין, שנקרא "נשיא הסנהדרין", ישב בראש כולם. סגנו של הנשיא, שנקרא "אב בית הדין", ישב מימינו. שאר החכמים ישבו ממול, לפי סדר מעלתם, בחצי עיגול גדול. זאת על-מנת שבזמן הדיונים יוכלו הנשיא וסגנו לא רק לשמוע את טיעוניהם ודעתו של כל אחד מחברי הסנהדרין אלא גם לראות את פניו של כל אחד ואחד מהם.

חכמי הסנהדרין היו בעלי תכונות ומידות נדירות. מבוגרים ובעלי ניסיון חיים, בעלי הופעה מרשימה, בקיאים ברוב השפות, חכמים, ענווים, יראי שמים, לא רודפים אחרי בצע כסף, ידידותיים ואהובים על הבריות, בעלי עין טובה ונפש שפלה, מדברים בנחת, מתגברים על יצרם הרע, בעלי לב אמיץ, מופלגים בחכמת התורה, מבינים בחכמות נוספות כמו רפואה, חשבון, אסטרונומיה, ואפילו קסמים וכשפים (על-מנת שידעו לדון בכל סוגי המקרים).

ביטויים נפלאים נאמרו אודות ה"סנהדרין": "כמו שהגוף מהלך אחר העיניים, כך ישראל מהלכים אחר הסנהדרין, על מה שאומרים להם טמא - טמא, ועל מה שאומרים טהור - טהור". וכן: "כמו שהתינוק בבטן חי מאמו, כך ישראל לא יכולים לעשות דבר מבלעדי הסנהדרין". "מגינה על העולם כולו"; "מחפה על ישראל"; "בזכותם העולם עומד"; "גלגל עיניהם של ישראל"; ועוד ביטויים בסגנון זה המלמדים על חשיבות ה"סנהדרין" ומעלתו של בית הדין הגדול של עם ישראל. על פסקי ה"סנהדרין" מצווה התורה ואומרת "לא תסור מן הדבר אשר

יגידו לך ימין ושמאל!"

תכלית נתינת התורה לעם ישראל היא על-מנת שידעו כיצד הקדוש-ברוך- הוא רוצה שיתנהגו ("הלכה"). מעבר לכך יש גם עניין ללמוד תורה אפילו מבלי להוציא מכך מסקנה מעשית, אלא שלימוד התורה על-מנת להסיק מסקנות מעשיות הוא נעלה יותר - כיוון שזוהי תכלית נתינת התורה. בלשכה המיוחדת של הסנהדרין בבית המקדש ("לשכת הגזית") היה "גילוי שכינה" מיוחד כיוון ששם היה מרכז ההלכה וההוראה לכל העם.

גם לאחר חורבן בית המקדש, ממשיך הקדוש-ברוך-הוא לחוש חיבה מיוחדת למקומות שבהם פוסקים הלכות ומורים לעם כיצד להתנהג - כדרשת חכמינו-זכרונם-לברכה שאומרים ושואלים "מאי דְּכָתִיב (מהו פירושו של הפסוק) אוהב ה' שערי ציון מכל מִשְׁפָּנוֹת יַעֲקֹב, הפירוש הוא: אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה - אותם מקומות שמה שמציין ומייחד אותם זוהי העובדה שבהם פוסקים הלכה ומורים לעם כיצד להתנהג למעשה בפועל, יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות . . ששם לומדים תורה בלי מסקנה הלכתית-מעשית.

ולכן מיום שחרב בית המקדש אין לו לקדוש-ברוך-הוא בעולמו אלא ארבע אַמוֹת של הלכה", "אמה" היא מידת שטח (כחצי מטר); "ארבע אמות" הן כשני מטרים. האמירה "אין לקדוש-ברוך-הוא בעולמו, אלא ארבע אמות של הלכה", פירושה: מאז שחרב בית המקדש, השראת השכינה נמצאת באותו שטח מצומצם שבו פוסקים את ההלכה ומורים לעם כיצד להתנהג. ומדוע? "רבזמן שבית-המקדש היה קיים היה שם את לְשַׁפֵּת הַגְּזִית שמשם (מלשכת הגזית) היתה יוצאת הלכה פסוקה לכל העם על-פי סִנְהֶדְרִין ועמהם (עם ה"סנהדרין") ודאי השכינה היתה שרויה, כיוון שכאמור, הקדוש-ברוך-הוא אוהב את המקום שממנו יוצאת הוראה; וכאשר מישהו אוהב מקום מסוים, הוא משתוקק להיות שם. ומכיוון שלקדוש-ברוך-הוא אין מניעה מלהיות בכל מקום שהוא רוצה, הוא בוודאי נמצא במקום שהוא אוהב. והיות שבתקופת בית המקדש ה"סנהדרין" היווה את בית הדין המרכזי לכל העם, מקום שבו נפסקה הלכה למעשה, לכן ודאי שהקדוש-ברוך-הוא היה שם באופן של "השראת שכינה" מיוחדת. ועכשיו לאחר שחרב בית-המקדש אותן ד' אמות של הלכה ("השראת שכינה" שהיתה עם הסנהדרין), נמצאת עכשיו ב"בית רבינו" כיוון שהוא . . מקום קבוע כמו הסנהדרין, שממנו יוצאת הוראה לאנשי העיר" וכמו שבזמן בית המקדש היתה

"השראת שכינה" ב"לשכת הגזית" באופן נעלה מכל מקום אחר, כיוון ששם היה מרכז הפסיקה לכל העם ("הסנהדרין"), כך גם לאחר חורבן בית המקדש, ישנו מקום שבו "השראת השכינה" היא באופן נעלה מכל בית כנסת אחר. זהו "בית רבינו", ששם יושב "רבינו" ומורה לעם כולו כיצד להתנהג.

(בתחילת הסעיף הוסבר שתלמידיו של "רבינו" התפללו בביתו ("הייתי לומד בבית הכנסת"); כעת מובנת הסיבה לכך: התלמידים הבינו ש"בית רבינו" הוא מקום מיוחד ושורה בו שכינה נעלית ולכן החליטו שבנוסף ללימוד גם התפלה היא במקום זה דוקא)

כעת מובן שהחכמים רבי אלעזר ורבי יצחק כלל אינם חלוקים בדעותיהם. לשניהם ברור ש"בית רבינו" נעלה מכל בתי הכנסיות ובתי המדרשות, כיוון שהקדוש-ברוך-הוא נמצא באופן מיוחד במקום הקבוע שממנו יוצאת הוראה לעם - שזהו ענינו של "בית רבינו". כמו שהוסבר, שכל חכמי בכל באו לקבל תורה מפי "רבינו". תלמידים רבים באו ללמוד בישיבתו, ו"בית הדין" שלו התפרסם כבית הדין המרכזי של בכל.

מהנאמר בסעיף זה מובן, שישנן דרגות ב"מקדש מעט": "מקדש מעט" רגיל ו"מקדש מעט" עיקרי. אמנם כל בתי הכנסיות ובתי המדרשות מהווים תחליף לבית המקדש, אך הם בדרגת "מקדש מעט" רגיל. יש בהם השראת שכינה, אך בדרגה "רגילה". יחסית ל"מקדש מעט" העיקרי, העילוי שבהם הוא הרבה פחות מיוחד. ומצד העילוי המיוחד (בית הכנסת ובית המדרש שב) "בית רבינו" לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, הרי-הוא "מקדש מעט" העיקרי שנותן הקדוש-ברוך-הוא לישראל בזמן הגלות תמורת המקדש הגדול שבירושלים.

סיכום הסעיף:

עם ישראל התרחקו מבית המקדש, התעורר בהם חשש שהקדוש-ברוך-הוא לא משגיח עליהם כבעבר. הקדוש-ברוך-הוא מבהיר ומודיע להם (על-ידי הנביא יחזקאל) שגם בזמן הגלות יהיה

כאשר

עם ישראל התרחקו מבית המקדש, התעורר בהם חשש שהקדוש-ברוך-הוא לא משגיח עליהם כבעבר. הקדוש-ברוך-הוא מבהיר ומודיע להם (על-ידי הנביא יחזקאל) שגם בזמן הגלות יהיה

מקום שבו תשרה השכינה. יהיה "מקדש מעט" שישמש כתחליף זמני לבית המקדש שבירושלים.

ב"מקדש מעט" קיימות דרגות: כל בית כנסת ובית מדרש הוא "מקדש מעט" רגיל, לעומת "בית רבינו" שהוא ה"מקדש מעט" העיקרי, ובו השראת השכינה מקבילה להשראת השכינה שהיתה עם ה"סנהדרין" בבית המקדש. "בית רבינו" זכה למעמד המיוחד הזה כיוון ש"רבינו" הוא זה שמורה לכל העם כיצד להתנהג, ממש כמו שעשו חכמי הסנהדרין בבית המקדש.

סעיף ב'

"בית רבינו"
- "מקדש מעט העיקרי"

בסעיף

זה יוסבר קטע מהגמרא שבו נמצאת ראייה לכך שישנם חילוקי דרגות בסוג השכינה

השורה ב"מקדש מעט".

ויש להביא ראייה לחילוקי הדרגות ב"מקדש מעט" - הראיה תובן ממה שכתוב בהתחלת הסוגיא (הסוגיא בגמרא המדברת על-דבר (אודות) השראת השכינה בישראל בזמן הגלות באמצעות ה"מקדש מעט").

וכך נאמר בסוגיא: "בכל מקום שגלו עם ישראל, גלתה שכינה עמהן, כאשר גלו למצרים גלתה שכינה עמהן . . וגם כאשר גלו לבבל גלתה שכינה עמהן . . וכך בכל מקום ומקום, להיכן שגלו עם ישראל גלתה גם השכינה. שואלת על כך הגמרא: **בבבל היכא** (בארץ בבל, שגם לשם גלתה השכינה, היכן בדיוק היא נמצאת?) **אמר אביי** - אחד מחכמי הגמרא משיב על השאלה: השכינה נמצאת בשני בתי כנסת, **בבבלי כנישתא דהוצל בבית הכנסת** שבעיר הוצל **ובבבלי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא**, ובבית הכנסת "שף ויתיב" שנמצא בעיר נהרדעא. **ולא תימא הכא והכא**, ואל תאמר שהשכינה נמצאת בו זמנית בשני בתי הכנסת, **אלא זמנין הכא וזמנין הכא**: פעם נמצאת במקום אחד ופעם במקום אחר; בתקופה מסוימת היתה השכינה בבית הכנסת שבעיר נהרדעא, ובתקופה אחרת בבית הכנסת שבעיר הוצל, כך שבכל פעם השכינה נמצאת במקום אחד בלבד.

לכאורה מתעוררת תמיהה גדולה על תשובתו של אביי: הרי כל החידוש ב"שכינה עמהן" (שהשכינה נמצאת עם בני ישראל גם בגלות) הוא - שישנו "גילוי השכינה . . במקומות מיוחדות כמו במשכן ומקדש", ומקום זה ששם מתגלית השכינה כמו שהיתה בבית המקדש הוא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, **שנקראים "מקדש מעט"**, כהמשך הסוגיא. ולפי זה, כאשר נשאלת השאלה "היכן נמצאת השכינה בבבל" אביי היה צריך לענות - באופן של מובן מאליו - שהשכינה נמצאת בכל בתי הכנסת שבבבל! ומדוע הוא אומר שהשכינה נמצאת בשני בתי כנסת בלבד, בהוצל ובנהרדעא?

ועל-פי-זה יש-לומר, שכאשר הגמרא שואלת "היכן נמצאת השכינה בבבל", אין כוונתה לאותה דרגת שכינה שאודותיה ידוע, וידועת גם הגמרא, שהיא נמצאת בכל בתי הכנסיות. שכינה זו כבודה במקומה מונח, ובשאלתה בוודאי

התכוונה הגמרא לדרגת שכינה שונה. ולכן צריך לומר שבהמשך דברי הגמרא "בבבל היכא . . היכן בבבל נמצאת השכינה" - שואלת הגמרא: "באיזה בית כנסת בבבל נמצאת השכינה כפי שהיא בדרגתה הנעלית יותר, דרגה כזו של שכינה שאינה נמצאת בשאר בתי הכנסת הרגילים?" ועל-כך עונה אביי **בבבלי כנישתא דהוצל ובבבלי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא** (בבית הכנסת שבהוצל ובבית הכנסת שבנהרדעא, שהם בתי-כנסת מיוחדים בבבל), ואינם כמו שאר בתי כנסיות.

אם כך, בגמרא מדובר אודות בתי כנסת מיוחדים, שיש בהם גילוי שכינה באופן נעלה יותר מגילוי השכינה שבשאר בתי כנסיות ובתי מדרשות (והם "מקום שניכר שהיא שורה שם" ומי שנכנס למקום מרגיש שהשכינה מתגלית שם באופן מיוחד. וכמו שקרה פעם אחת בבית הכנסת בנהרדעא, שהיה קשה לנמצאים שם לסבול את עוצמת הגילוי והוצרכו לצאת ממנו).

[במשך תקופה מסוימת זכתה נהרדעא בגילוי השכינה הנעלה, כיוון שבית הכנסת שם נבנה מאבנים וחול שהובאו מבית המקדש שבירושלים, על-ידי יכניה המלך והגולים שאיתו. לאחר מכן עבר גילוי השכינה הנעלה לעיר הוצל והמשיך לשרות בבית הכנסת שבעיר במשך תקופה מסוימת, כיוון ש"רבינו" גר שם באותו זמן (לפני שעבר לסורא)].

ויתירה מזה, שישנו מקום מיוחד (רק אחד, יחיד ומיוחד) שהוא תמורת המקדש שבירושלים (וכמו שבית המקדש הוא "המקום אשר יבחר ה'") - כך גם בזמן הגלות, ה' בוחר במקום יחיד ומיוחד שיהווה תחליף לבית המקדש) שבו עיקר השראת וגילוי השכינה, שלכן, לאחר שאומרת הגמרא שהשכינה הנעלית נמצאת בבתי הכנסת בהוצל ובנהרדעא, היא מוסיפה ומדגישה "לא תימא הכא והכא" - אל תאמר שעיקר השראת וגילוי השכינה הוא גם כאן וגם כאן, בשני המקומות בבת אחת (בבבלי כנישתא דהוצל ובבבלי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא בבית הכנסת שבהוצל ובבית הכנסת "שף ויתיב" שבנהרדעא) **אלא זמנין הכא וזמנין הכא**, פעם כאן ופעם כאן; בתקופה מסוימת היתה עיקר השכינה בהוצל ובתקופה אחרת בנהרדעא, אבל לא בשני המקומות יחד בו זמנית, כי מוכרח להיות שהשכינה הנעלית נמצאת במקום אחד דוקא. שכן כמו שבית המקדש היה אחד ויחיד, כך גם המקום שמהווה תחליף עיקרי לבית המקדש הוא אחד ויחיד בלבד.

שבירושלים, כפי שאכן היה בית הכנסת בנהרדעא ("שף וית"ב") במשך תקופה מסוימת לאחר חורבן בית המקדש הראשון, ה"מקדש מעט" העיקרי.

בתקופה הרבה יותר מאוחרת (לאחר חורבן בית המקדש השני) בית הכנסת שבהוצל היה ה"מקדש מעט העיקרי", כיוון שבאותה תקופה "רבינו שבבבל" גר שם. תקופה קצרה אחר-כך, כאשר "רבינו" עבר לעיר סורא, ופתח שם בית כנסת, ישיבה ובית דין מרכזי שנקרא "בית רבינו שבבבל", גם ה"מקדש מעט" העיקרי עבר אתו לשם. שכן כאשר "רבינו" קובע את מקומו בסורא ומשם יוצאת הוראה לכל העם בדוגמת הסנהדרין, עובר גם גילוי השכינה שמקורו בבית המקדש ונסע וישב ב"בית רבינו". והוא המקום "שנסע מקדש וישב שם".

[בסעיף הקודם הוסברה מעלתו של "בית רבינו שבבבל", בהיותו "מקדש מעט עיקרי". בסעיף זה הובאה ראייה לכך שישנם חילוקי דרגות ב"מקדש מעט", ו"מקדש מעט עיקרי" יש רק אחד. לצורך הראיה הוזכרו בתי כנסת נוספים שהיו בתקופות מסוימות "מקדש מעט עיקרי" (בית הכנסת בנהרדעא ובית הכנסת בהוצל). במהלך הדורות היו בתי כנסת נוספים רבים ששימשו כ"מקדש מעט עיקרי", אך שיחה זו מתמקדת ב"מקדש מעט העיקרי" שהיה ב"בית רבינו שבבבל". בסעיפים הבאים ימשיך להיות "בית רבינו שבבבל" הנושא המרכזי].

סיכום הסעיף:

למרות שידוע שהשכינה נמצאת בכל בית כנסת, הגמרא שואלת היכן השכינה נמצאת, ועונה שהיא נמצאת בשני בתי כנסת בלבד. עובדה זו מביאה למסקנה שהגמרא מדברת על דרגה מסוימת ומיוחדת של שכינה ("עיקר השכינה"), ועל בתי כנסת מיוחדים שבהם גילוי השכינה הוא בדרגה נעלית. בהמשך קובעת הגמרא שבשני בתי כנסת אלו, השכינה בדרגה הנעלית הזאת נמצאת בכל פעם רק באחד מהם ולא בשניהם בו זמנית, ומכאן ראייה לאמור בסעיף הקודם שישנם חילוקי דרגות ב"מקדש מעט" וישנו מקום אחד בלבד ("בית רבינו שבבבל") שהוא ה"מקדש מעט העיקרי" ובו

וענין זה מודגש בשמו של המקום, "בי כנישתא דשף וית"ב בנהרדעא" - כאמור, בית הכנסת בנהרדעא שנבנה על-ידי יכניה המלך והגולים שאיתו - נקרא בשפה הארמית "שף וית"ב" שהפירוש ד"שף וית"ב" הוא "נסע וישב". כיוון "שנסע מקדש וישב שם", כפי שהוסבר, שבתקופה מסוימת שרתה בבית הכנסת בנהרדעא שכינה בדרגה נעלית משאר בתי כנסיות, היינו, שגילוי השכינה שהיה במקדש בירושלים (ולא במקום אחר), נסע וישב במקום מיוחד בבבל, תמורת המקדש בירושלים. אותה דרגה נעלית של שכינה ששרתה בבית המקדש, עברה לנהרדעא שבבבל. ודבר זה היה ברור ופשוט כל כך ליהודי בבל, שהם פרסמו אותו בשמו של בית הכנסת: "שף וית"ב" - נסע וישב. השכינה נסעה מירושלים וכעת היא יושבת כאן, ובית הכנסת הזה נעשה מעין ובדוגמת בית המקדש, מבחינת השראת השכינה שבו.

סיכום דברי הגמרא: בכל בתי הכנסת בבבל (=חוץ לארץ) שורה השכינה, אלא שבהוצל ובנהרדעא היו בתי כנסת מיוחדים ששרתה בהם השכינה באופן נעלה יותר משאר בתי כנסיות. השכינה הנעלית לא שרתה בשניהם יחד בו זמנית, אלא בכל פעם באחד מהם בלבד. שכן כמו שבית-המקדש הוא אחד ויחיד, כך בכל תקופה ישנו רק בית כנסת אחד ויחיד שמהווה תחליף זמני לבית המקדש. בית כנסת זה הוא ה"מקדש מעט העיקרי" שבו נמצאת השכינה ששרתה בבית המקדש.

[למרות שגילוי השכינה לא זו ממקום המקדש לעולם, וכמו שכתוב "שכינה לא זזה ממקומה", אין זה בסתירה לכך שגילוי השכינה "נסע" מבית המקדש ו"ישב" במקום אחר. שכן בבית המקדש שרתה השכינה כמובן בבית עצמו, וגם במקום עליו עמד הבית. גילוי השכינה שלא זו ממקום המקדש לעולם הוא הגילוי שבמקום. אבל הגילוי שהיה בבית עצמו "נסע" מבית המקדש כאשר הוא חרב ו"ישב" בבבל].

ומזה מובן גם בנוגע ל"מקדש מעט" שבהמשך הסוגיא כלומר, בדברי הגמרא שישנו רק בית כנסת אחד שבו נמצאת "עיקר השכינה", ישנה ראייה גם בנוגע ל"בית רבינו שבבבל" - שנוסף על כללות הענין ד"מקדש מעט" ("מקדש מעט" רגיל), שבבל "בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל", ישנו בנוסף את ה"מקדש מעט" העיקרי שהוא תמורת המקדש הגדול

נמצאת "עיקר השכינה".

סעיף ג'

מעלת
"בית רבינו" בגאולה

בסעיפים

הקודמים הוסברה מעלתו של "בית רבינו", "המקדש מעט העיקרי" בזמן הגלות - שהוא בית הכנסת המהווה תחליף זמני לבית המקדש ואשר בו שורה השכינה באופן מיוחד. בסעיף זה יוסבר שמעלתו של "בית רבינו" - על השראת השכינה שבו ועקב כך קדושתו המיוחדת - תישאר בתוקפה גם בזמן הגאולה. כיוון שבגאולה יתקבצו ויבואו לבית המקדש כל בתי הכנסות מכל העולם ויתחברו אליו, כל אחד לפי דרגתו. "בית רבינו" יהיה צמוד ממש לבית המקדש ושאר בתי הכנסת יתחברו לבית המקדש באמצעותו.

ועוד ועיקר - בגמרא מוסבר שהמעלה המיוחדת ב"מקדש מעט" ד"בית רבינו" נמשכת גם בגאולה (וביתר שאת וביתר עוז - ובתוספת התגברות ועוצמה) "כשהן (עם ישראל) עתידין להגאל", שאז (כהמשך הסוגיא) "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל": עם בוא הגאולה, כל בתי הכנסת שבעולם יעקרו ממקומם ויעשו דרכם לארץ ישראל, שם הם יתחברו לבית המקדש בירושלים ויקבעו לידו.

כדי להבין מה תהיה מעלתו של "בית רבינו" כאשר כל בתי הכנסת יתחברו לבית המקדש, צריך להבין באיזה אופן יתרחשו הדברים:

הענין של השראת השכינה בכל מקום שגלו ישראל על-ידי ה"מקדש מעט" ש"בארצות אשר באו שם" (השראת השכינה בכל בית כנסת בחוץ-לארץ, שהיא מעין ודוגמת השראת השכינה במקדש שבירושלים) לא תמשך לעד, לנצח, שכן אינה אלא בזמן הגלות, אבל לאחר ש"עתידין להגאל", בבוא הגאולה, "תחזור גילוי שכינה מבתי הכנסות שבחוץ לארץ לירושלים ולא תשאר שם במקום שגלו ישראל כבר", היינו, שלא תהיה השראת השכינה במקום בחוץ לארץ שעליו עמד ה"מקדש מעט", כיון שה"מקדש מעט" (בית הכנסת) יעקר ממקום זה (ממקומו בחוץ-לארץ) ויקבע בארץ ישראל, במקדש הגדול שבירושלים.

ולכן "אמרו רבותינו במדרש המתאר את גודלו של בית המקדש בזמן הגאולה: לעתיד לבוא יהיה בית-המקדש גדול כירושלים שבעולם-הזה. . . ומדוע יגדל בית המקדש כל-כך עד שיהיה בגודל כל ירושלים? לפי שבירושלים הבנויה לעתיד לבוא, בזמן הגאולה, יהיה חוברת לה (יתחברו)

למקדש יחדיו כל מקומות של בתי כנסיות שהיו בחוץ-לארץ בעולם-הזה". וכיוון שישנם בתי כנסיות רבים מאוד בעולם, וכולם יעלו ויתחברו לבית המקדש, לכן בזמן הגאולה בית המקדש יגדל ויתרחב וגודלו יהיה כגודל כל ירושלים.

וכמרומו גם בפסוק "והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי גו' ובית המקדש יקרא בית תפילה לכל העמים" - לכל תושבי חוץ-לארץ, שכן כל מקום שהוא מחוץ לארץ ישראל נקרא "ארץ העמים".

פירוש נוסף על פסוק זה הוא ש"בית תפלתי" שקאי (שהכוונה) על בית המקדש דלעתיד, "בעולם-הזה בגלות הוא יקרא לכל העמים דהיינו לפי הפירוש שמקומות שנמצאים מחוץ לארץ ישראל נקראים ארצות העמים, בית המקדש "יקרא" לכל אותם בתי כנסיות שבכל ארץ העמים ויודיע להם שיקבעו לעתיד בארץ-ישראל ולא סתם אלא במקום מיוחד, מחובר לבית המקדש". זאת-אומרת שבגאולה בית המקדש יקרא (כביכול) לכל בתי הכנסת מכל העולם שיבואו ויתחברו אליו.

ועל-פי-זה ניתוסף עוד יותר בגודל המעלה ד"מקדש מעט" (כל בתי הכנסת בעולם) - דכיון ש"בירושלים הבנויה לעתיד יהיה חוברת לה (יתחברו) למקדש יחדיו כל מקומות של בתי כנסיות שהיו בעולם-הזה", נמצא שכבר עתה בגלות. . . בית הכנסת הרי הוא מקום המקדש גופה דלעתיד". שהרי בזמן הגאולה כל בית כנסת יהיה חלק מבית המקדש; יוצא מכך שכבר היום, כאשר נמצאים בבית כנסת, נמצאים למעשה במקום בית המקדש!

עד כאן הובן שבגאולה, כל בתי הכנסת מכל העולם יתחברו לבית המקדש. כעת נשאר עוד להבין כיצד הדברים יתרחשו בדיוק. האם כל בתי הכנסת יתחברו לבית המקדש בצורה שווה, או שמא יהיו כאלו שיתחברו ראשונים והאחרים יתחברו אליהם? ויש לומר, שחיבור הבתי כנסיות שבכל ארץ העמים ("מקדש מעט") לבית המקדש דלעתיד יהיה בהתאם ולפי-ערך חילוקי הדרגות שביניהם - שבתי כנסיות המיוחדים שיש בהם מעלה יתירה לגבי שאר בתי כנסיות (כמו "בי כנישתא דהוצל ובי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא", (בתי הכנסת בהוצל ובנהרדעא), וכמו

”בית רבינו שבבבל” – שהם בתי כנסת מיוחדים שאינם בדרגת ”מקדש מעט רגיל” אלא בדרגת ”מקדש מעט עיקרי”, ושרתה בהם שכינה נעלית יותר מכל שאר בתי כנסיות, שכינה שהיא מעין ובדוגמת השכינה ששרתה בבית המקדש. הם היוו תחליף למקדש בזמן הגלות, לכן הם יהיו קודמים בהחייבור לבית המקדש, זאת-אומרת שיהיו מחוברים ממש לבית המקדש (נוגעים ודבוקים בו ללא הפסק ביניהם), ועל ידם ובאמצעותם יהיו מחוברים לבית המקדש כל שאר בתי כנסיות שבארץ העמים. מכך מובן שדרגתו הנעלית של ”המקדש מעט העיקרי”, ”בית רבינו” שבבבל, ממשיכה להתקיים ונמצאת בתוקפה גם בזמן הגאולה, כיוון שהוא יהיה בצמוד ממש ומחובר לבית המקדש, ועל-ידו יתחברו לבית המקדש שאר בתי הכנסת.

סיכום הסעיף:

יבואו לבית המקדש כל בתי הכנסת מכל העולם ויתחברו אליו, כל אחד לפי דרגתו. ”בית רבינו” יהיה צמוד ממש לבית המקדש ושאר בתי הכנסת יתחברו לבית המקדש באמצעותו. מכך מובן שמעלתו של ”בית רבינו” תמשך גם בגאולה.

בגאולה